LIBRIS We know books

Ion DRUȚĂ (3 septembrie 1928, comuna Horodiște, fostul județ Soroca, azi în raionul Dondușeni – 28 septembrie 2023, Moscova). Cele dintâi povestiri îi sunt publicate la începutul anilor '50. Primul volum de schițe și nuvele, *La noi în sat*, vede lumina zilei în 1953, fiind urmat de alte povestiri, apoi de romanul *Frunze de dor* (scris în 1955, publicat în 1957). Colaborează la ziarele *Țăranul sovietic*, *Moldova socialistă* și la revista *Femeia Moldovei*. Absolvă Cursurile Superioare de Literatură de pe lângă Institutul de Literatură „A. M. Gorki" al Uniunii Scriitorilor din URSS (1957). Criticile distrugătoare din partea oficialităților comuniste din RSS Moldovenească vizând scrierile sale, mai ales romanul *Povara bunătății noastre* (1963, prima parte, *Balade din câmpie*, integral, *Povara bunătății noastre*, 1970), precum și filmul *Ultima lună de toamnă*, îl fac pe autor să se stabilească la Moscova (1959). Ca dramaturg, este autorul unui șir de piese montate cu succes atât în RSSM, cât și pe scenele multor teatre din fosta URSS și din străinătate: *Casa mare* (1961), *Doina* (1968), *Păsările tinereții noastre* (1971), *Horia* (1973), *Frumos și sfânt* (*Sfânta sfintelor*; 1974), *Cervus divinus* (1975), *Apostolul Pavel* (1996) și multe altele.

În 1967 i se decernează Premiul de Stat al RSS Moldovenești pentru nuvela *Ultima lună de toamnă* și romanul *Balade din câmpie*. Scriitor bilingv, publică la Moscova în limba rusă mai multe volume de proză, eseistică și dramaturgie. Deține titlurile de Scriitor al Poporului (1988), membru de onoare al Academiei Române (1990) și membru titular al Academiei de Științe a Republicii Moldova (1992). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul literaturii (2008) și al Premiului Constantin Brâncoveanu, secțiunea Literatură (2014).

Opera sa mai include romanele *Clopotnița* (1972) și *Biserica Albă* (1983).

La Editura CARTIER au mai apărut volumele inedite de eseuri și proză memorialistică *Grădina Domnului* (2017), *Căsuța de la Răscruce* (2018) și *Despărțirea apelor* (2020).

„Drama lui Ion Druță Păsările tinereții noastre *ne vorbește despre suflet, pledează pentru sensibilizarea lumii interne a omului, pentru spiritualitate... piesa e plină de mult adevăr omenesc, dar și de durere, „plânsul interior" fiind o altă marcă a originalității lui I. Druță..."*

Eliza BOTEZATU

ION DRUȚĂ

Păsările tinereții noastre

Dramă în două părți

Ediția a III-a

Premiera absolută a acestei piese a avut loc în 1972, la Teatrul *Luceafărul* din Chișinău

CARTIER POPULAR

LIBRIS We know books

Druță a fost primul care a arătat cât de crunt poate fi statul în oprimarea ființei umane.

Vera Maximova
critic teatral,
candidat în studiul artelor, Moscova

Cuprins

Partea întâi 6

Partea a doua 45

Victoria Fedorenco. **Drama *Păsările tinereții noastre* de Ion Druță** 91

Planurile *orizontal-vertical* 92

Spațiul *interior* și *exterior* al personajului 94

Spațiul *scenic* și spațiul *din afara scenei* 98

Spațiul: *trecut, prezent, viitor* 101

Dimensiunea Timpului: clipa – veșnicia 102

Aprecieri, confesiuni, replici 106

LIBRIS | We know books

CARTIER
Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel.: fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: vanzari@cartier.md
cartier.ro
cartier.md

Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe cartier.ro & cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks și pe cartier.ro & cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER
Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.
Tel./fax: 022 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău.
Tel./fax: 022 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md

Distribuție în România prin *Librăriile Humanitas*.
Comenzi online: libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu
Editor: Gheorghe Erizanu
Lector: Dorin Onofrei
Coperta seriei: Vitalie Coroban
Coperta: Vitalie Coroban
Credit fotografic: arhiva Ion Druță
Design/tehnoredactare: Marina Darii
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la Bons Offices

Ion DRUȚĂ
PĂSĂRILE TINEREȚII NOASTRE
Ediția a III-a, martie 2026

© 2026, 2017, 2015, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.
Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Druță, Ion.
Păsările tinereții noastre: Dramă în două părți/Ion Druță; coperta: Vitalie Coroban; design: Marina Darii. – Ed. a 3-a. – [Chișinău]: Cartier, 2026 (Bons Offices). – 113, [2] p.: fot. – (Cartier popular/colecție coordonată de Gheorghe Erizanu, ISBN 978-9975-79-891-4)
(Seria de autor, ISBN 978-9975-86-039-0).
[1000] ex.
ISBN 978-9975-86-918-8.
821.135.1(478)-2
D 85

PERSOANELE:

MĂTUȘA RUȚA, o sărmană bătrână
PAVEL RUSU, președinte de colhoz, un nepot al ei
MAMA LUI PAVEL
O FATĂ, prima dragoste a lui Pavel
UN TÂNĂR OSTAȘ, vechi prieten de-al lui Pavel
ANDRON, fratele mai mic al președintelui, brigadier în colhoz
PAULINA, soția lui Andron
ARTINA, văduvă de război, colhoznică
DOCHIȚA, fiica ei, învățătoare
OMUL CU OCHELARI
MEDICUL SATULUI
UN TÂNĂR ȚIGAN ce cântă la vioară
O FEMEIE TÂNĂRĂ
O FEMEIE MAI ÎN VÂRSTĂ
MĂTUȘA, bucătăreasă
DOMNUL DUMNEZEU
OAMENI din sat și RUDE de-ale lui Pavel Rusu
LĂUTARI ce cântă la nuntă
GLASURI strigându-se unul pe altul în largul câmpului

LIBRIS | We know books

PARTEA ÎNTÂI

1

Larg de stepă, dealuri și văi. Amiaza unei zile de vară. Grâne coapte, cer senin, liniște și pace. Când se naște câte-un vuiet, văile îl prind și-l duc până hăt departe, pentru care lucru oamenii, dacă au vreo treabă, nu-și trudesc picioarele, ci se strigă unul pe altul, lăsând valea să alerge.

— Hei, măi! Ce-i cu voi?!!

— ...ooa-a-aree...

— Cine moare, măi-i!

— ...oaare-e-eee...

Amurgul aceleiași zile. Deasupra satului picură încet și mărunțel vuietul unui avion din aviația sanitară, care ba se apropie, ba iar se depărtează. O casă veche și săracă, o bojdeucă din cele de demult. Hornul cuptorului, o măsuță, câteva scăunașe, o vechitură de scrin. Sub horn fumegă tizicul. Pereții sunt aproape goi, tavanul pântecos, scăpătat din băieri, se odihnește pe-un stâlp pus de-a dreptul în mijlocul casei. Dacă n-ar mocni focul în vatră, odaia ar părea pustie – nici țipenie de om și numai crucea singurei ferestruici cernește pe seninul cerului de vară. Într-un târziu, cineva bate la fereastră. Se aude glasul lui Andron:

— Mătușă Ruță! Hei, acasă-i baba?

Nu i se răspunde. Mai bate o dată la fereastră, apoi dă în ușă cu piciorul. Ușa sare din balamale și cedează, scârțâind prelung a jale. Andron intră, se oprește în prag și stă oarecum stingherit.

— Acasă-i cucoana, nu-i acasă?

Fiind de acum pe ducă, o zărești pe mătușă ghemuită într-un ungheraș, lângă vatră.

ANDRON *(cât se poate de mirat):* Cum adică, ești acasă?!

MĂTUȘA RUȚA (*ridicându-se de jos și așezându-se pe scăunaș*): Ce te miri așa de tare?

ANDRON: Păi, am bătut pe la ferestre de mi-am belit toate degetele, iaca și ușa ți-am smintit-o din loc. Oi trimite mâine pe cineva să ți-o așeze.

MĂTUȘA RUȚA: Las', nu-mi mai trimite pe nimeni. O tocmesc eu singură după ce trec păgânii. Că, de-ai fi crescut și tu la o casă de gospodari, ai fi stat oleacă afară să aștepți. Nu era numaidecât să dai cu 'ciorul într-însa.

ANDRON: S-aștept? Și până când, mă rog, s-aștept? Până a da tizicul cela în pară?

MĂTUȘA RUȚA: Ba să-mi lași tizicul în pace, că nu mi l-ai adunat și nu mi l-ai cărat cu spinarea. Trebuia să aștepți până mi-aș fi încheiat rugăciunea.

ANDRON: Cum puteam ști eu de afară ce faci mata aici, în casă?

MĂTUȘA RUȚA: Da eu ce zic! Că cei care au crescut în sat, și nu în pădure, știu că dimineața și sara e vremea când oamenii își fac sfânta rugăciune. Știe toată lumea, numai tu nu știi.

ANDRON *(amuțește pentru o clipă, pentru că avionul pare că se lasă chiar peste bojdeuca mătușii, dar iată că vuietul, slăbind, iar a început a se stinge în depărtare):* Măi, o să plesnească inima asta în mine! Că, să vezi, fiecare își are pravila lui, fiecare

LIBRIS We know books

își are ore când te poate primi, ore când nu te mai primește și numai eu alerg ca un nebun fără pravilă, fără ore, fără rost. Mătușă hăi, mata ai auzit ce necaz a dat peste noi? Ai auzit că lui Pavel i-a dat sângele pe gură și trei doctori se zbat de-atâta vreme în jurul lui și nu știu ce să facă?

MĂTUȘA RUȚA: Auzit.

ANDRON: Ei, și atunci cum vine asta – eu, pentru că mi-i frate, alerg cu sufletul la gură, d-apoi las' că nici matale nu-ți este el chiar străin. Oricum, nepot de la frate. Și, carevasăzică, eu alerg până dă sufletul din mine, da mata taci chitic și te încălzești lângă vatră?

MĂTUȘA RUȚA: De, satul îi mare. Mai în fiece zi dă câte-un blestem ba peste unul, ba peste altul. Dacă aș tot îmbla cu oblojeli și descântece de la casă la casă, aș uita cu totul de Dumnezeu.

ANDRON: Eu îi spun de una, ea îmi zice de alta. Se stinge, mătușă, un om în floarea vârstei, se duce cu zile în pământ – îi vine sângele buluc pe gură, și apoi că nu e vorba de-o babă surdă la mijloc, e președintele colhozului! Un sat întreg nu-și poate afla locul, au telefonat la raion, raionul a pus Chișinăul în picioare, guvernul, și acela ne sare în ajutor. Au trimis, iaca, un profesor cu avionul, specialist în boli de ficat, și numai noi stăm cu mâinile în sân, pentru că așa ni-e neamul – scârbos și parșiv cum nu se mai poate! Când toată lumea sare în ajutor, mătușa, sora tatei, șede lângă vatră și ticluiește rugăciuni. Ori poate te rugai pentru sănătatea lui Pavel?

MĂTUȘA RUȚA: Ferit-a sfântul. Că eu cu Pavel suntem sfădiți.

ANDRON: Iaca, iar aduci vorba de sfada ceea. Ani de zile îmblă satul și face presupuneri – oare de la ce s-o fi contrat mătușa Ruța cu nepotu-său, cu președintele colhozului, oare

ce-o fi fiind acolo între dânșii? Da nu s-o sfădit el cu mata, nu s-o sfădit, pentru că, în primul rând, n-are când. El n-are când se lua de piept cu cei care scot zilele dintr-însul, unde să se mai răfuiască cu o babă?

MĂTUȘA RUȚA: Las' că tu nu știi nimica. Noi ne-am sfădit hăt, demult, până la război.

ANDRON: Lasă-mă în pace, că, până la război, Pavel n-avea decât grija fetelor. Nu-i ajungea noaptea să treacă pe la toate, unde să-și mai piardă el vremea ciondănindu-se cu mătușă-sa.

MĂTUȘA RUȚA: Las' că, ambițios cum era, găsea el vreme și pentru fete, și pentru sfadă cu babele, da tu îmblai pe-atunci fără izmene, așa că mai bine taci din gură.

ANDRON: Și, mă rog, ce n-ați putut împărți: pământul, oile, banii?

MĂTUȘA RUȚA *(furioasă)*: Măi Androane, ia nu-mi moronci capul! V-ați învățat acolo la cârmuire a vorbi cu omul de parcă ați mânca răsărită – clonc și stupește, clonc și stupește! Parcă tu nu știi că atunci, înainte de război, la împărțeala pământului, tatăl vostru m-a bătut cu hlanțugul... Că eu n-am arătat nimănui ce urme a lăsat hlanțugul cela pe trupul meu, da iaca, peste vreun an-doi, când m-a strânge Dumnezeu de pe lume, să întrebi babele care au să mă îngrijască după moarte. Să le întrebi: a bătut-o bine tată-meu cu hlanțugul? Și ai să vezi ce ți-or spune...

ANDRON: Ca să vezi cum țin ei minte, moșnegii ăștia, ca să vezi cum le mai țin ei minte pe toate!

Avionul a mai trecut o dată peste casa lor și iar se stinge în depărtare. Au arat, iaca, toate imașurile în jurul satului, așa că nici avionul n-are unde ateriza.

MĂTUȘA RUȚA: V-o plăcut a primi premii, de aceea ați și arat totul.

LIBRIS We know books

ANDRON: Care premii?! Așa era ordinul de sus – *uvelicit posevnaia ploșceadei.* Și, zic eu, ca să vezi cum le ții moșnegii minte pe toate! Iaca mata ții minte că tata te-o pălit o dată, și nu cu hlanțugul, da cu opritorile, dacă o venit vorba...

MĂTUȘA RUȚA: Da opritorile din ce se făceau? Nu din hlanțuguri?

ANDRON: Din hlanțuguri, dar se cheamă de amu „opritori". Și, zic, ca să vezi cum le ții mata minte pe toate! Da că sărmanul tata s-o înflat de foame și o murit aici, pe prispa matale, atunci, în patruzeci și șase, iar mata l-ai lăsat să moară și nu i-ai scos fărâmătură de mămăligă – asta n-o mai ții minte?

MĂTUȘA RUȚA: Ba cum să nu, o țin minte și pe asta. Nu i-am scos, pentru că fărâmăturile vi le dădeam vouă pe ascuns. Atunci când pâinea se numește viață, atunci nu te gândești la cei care și-au trăit ce-a fost al lor, da la cei ce abia își caută loc în lume. Că, de nu te-aș fi poftit din când în când să șezi aici, la măsuța asta, nu știu cine ar fi fost azi brigadier în locul tău.

ANDRON: S-ar fi găsit ei și alții, că deștepți avem destui. De lucrat nu vrea nimeni să lucreze, da deștepți avem câți vrei. Dar să-mi spui mata, mătușă, cum vine asta – atunci când eram flămânzi și prăpădiți, ne dădeai demâncare, cu toate că ai fi putut cumpăra o jumătate de sat cu fărâmăturile celea, da amu, când toate-s bune și frumoase, scotocești câte-o julitură mai veche, îmbli cu dânsa prin sat, o faci pe supărata și nici nu răspunzi când venim noi și ciocănim la fereastra matale?...

MĂTUȘA RUȚA: D-apoi că atunci voi erați niște prăpădiți – unul pufăia cu țigara acolo, lângă *selsovet,* altul se ascundea pe după garduri ș-abia se învăța să fumeze. Amu-i altă gâscă. Amu, voi ați intrat la putere, v-ați îmbogățit, oamenii de dimineață până sara îmblă în jurul vostru și vă tot suflă în borș. Până și guvernul, iaca, trimite din Chișinău doftor cu

avionul când voi nu vă simțiți tocmai bine. Ș-apoi, când am văzut eu una ca asta, m-am gândit – las' că amu pot scoate și eu câte ceva din supărările mele mai vechi.

ANDRON: Ia, măi, vicleșuguri, ia, măi, politică! O babă de-aiestea în casă și mai mult nu-ți trebuie. Ia ascultă, mătușă. Să lăsăm răfuielile cele vechi în pace, pentru că boala nu cruță. Toarnă într-un șipușor niște doftorii de-acelea de-ale matale și hai fuguța cu mine. Zicea doctorul din Verejeni că o văzut cu ochii lui cum ai oprit mata cu picături de-ale matale o mare scurgere de sânge. Pune mâna pe șip și hai, că ne-așteaptă motocicleta la poartă.

MĂTUȘA RUȚA: Știu că n-am căpiet să mă sui în covata ceea ruginită.

ANDRON: Dă atunci șipul că îl duc eu singur.

MĂTUȘA RUȚA: Doftoriile mele nu pot ajunge la Pavel.

ANDRON: De ce nu pot?

MĂTUȘA RUȚA: Pentru că Pavel n-a dorit să-mi vadă umbra trecând peste pragul casei lui.

ANDRON: Da cum putea el să poftească umbra matale să treacă pragul casei lui când noi și fără a te pofti în musafirie ne-am săturat de mofturile matale ca de hrean? *(După o pauză.)* Unde s-a văzut, tovarăși, tot satul – opt sute treizeci și cinci de case s-au ridicat de iznoavă și numai a opt sute treizeci și șasea, casa mătușii noastre, cum a fost sclipuită pe vremuri, așa stă și azi. Bietul omuleanul cela de la gazetă o jumătate de zi s-a chinuit să facă panorama satului fără să se vadă casa matale. Cum așază aparatul, cocioaba de amu-i și sare-nainte. Da ia încearcă tu să scrii că satul s-a reconstruit de iznoavă! Ce iznoavă, tovarăși, ați uitat ce pocitură aveți în mijlocul satului!

MĂTUȘA RUȚA: Așteptați un an-doi, poate Dumnezeu m-a strânge de pe lumea asta și atunci tu cu Pavel, rămânând

LIBRIS We know books

moștenitorii mei, îți dărâma casa și fuguța la raion cu *ociotul. (Și-a turnat dintr-un șip cu buruieni un păhăruț, l-a băut, oțărându-se amarnic, apoi a mai turnat unul și i l-a pus nepotului alături.)* Gustă și tu. Înviorează.

ANDRON *(după ce a mirosit băutura, a pus paharul înapoi la locul lui):* Unde s-o văzut, tovarăși, anul întreg, zi de zi, plutește peste sat duhoare de fum de tizic. Oamenii au uitat cum se face el, tizicul cela, și, chiar de n-ar fi uitat – de unde să ieie baligă să facă tizic? Amu, omul stă ziua întreagă și pândește coada vacii, pentru că n-are cu ce-și îngrășa grădina, unde să mai puie baliga ceea pe foc! Mata nici o batjocură de capră n-ai la casă și totuși anul întreg, de dimineață și până sara, se prelinge peste buza hogeagului un brâu de fum de tizic. De la o vreme, tot raionul a prins a râde de noi. Zic, dacă te rătăcești noaptea pe dealuri și vântu-ți duce la nară putoare de fum de tizic, să știi că nu-i departe Valea Cucoarelor.

MĂTUȘA RUȚA: Ia uite ce mai vorbă de duh! Da că satul se cheamă Valea Cucoarelor și în valea asta de atâția ani nu se mai arată niciun cucostârc – despre asta cei din raion nu zic nimica?

ANDRON: De-ar fi pâine și la pâine, încolo, trăim noi și fără cucostârci.

MĂTUȘA RUȚA: Așa ți se pare.

ANDRON: De ce zici că așa mi se pare?

MĂTUȘA RUȚA: D-apoi nu vezi cum se înrăiește și se învrăjbește lumea pe an ce trece?

ANDRON: Ce are una cu alta?

MĂTUȘA RUȚA: Cum să n-aibă? Atunci când trăiau cucostârci pe casele noastre, erau și ei suflet din sufletul nostru și, când venea toamna, îi petreceam, ne duceam și noi cu sufletul până hăt departe, prin țările calde. Iarna tânjeam fără

dânșii, spre primăvară începea a ne suge ochii depărtarea, și, când se întorceau, era o mare sărbătoare, pentru că împreună cu dânșii se întorceau și sufletele noastre zbuciumate hăt cine știe de pe unde. Fără aceste despărțiri de toamnă târzie, fără acele primăveri cu bucurii, o să ne dezvățăm a zbura, o să împietrim, o să uităm ce înseamnă dragoste pentru pământ, dragoste pentru om, pentru viață.

ANDRON: Și mai aduci vorba de dragoste pentru om, atunci când omului îi curge sângele pe gură, iar mata mă ții la sfat? Hai, dă șipul cela încoa și rămâi sănătoasă.

MĂTUȘA RUȚA: Nu pot să ți-l dau.

ANDRON: Iaca, tovarăși, ce sămânță de oameni au trăit cândva pe vatra satului ista! Îi de mirare cum de-au apucat să ne facă pe noi înainte de-a se fi zătrit unii pe alții.

MĂTUȘA RUȚA: Dacă nu, că noi mai mult așa, din gură. Ia și închină păhăruțul ista, o să-ți facă bine, îi dospit cu ierburi rare. *(După o pauză.)* Da ce te tot văicărești atâta? Te doare după frate ori te temi că, dacă moare și intră altul la putere, n-o să-ți fie chiar așa de bine cum îți este amu?

ANDRON: Ascultă, mătușă, eu n-am să caut o pereche de opritori, da uite mata bine la aieste două labe...

MĂTUȘA RUȚA: Șezi ghinișor și taci din gură. Că amu nu mai merge cu bătaia, da pentru voi, cei care sunteți în partid, una-două și v-au rupt coarnele. Ia paharul și las' că ți-a trece.

ANDRON: Cum să-mi treacă, mătușă hăi, când Pavel moare!

MĂTUȘA RUȚA: Las' că omul nu mai moare el chiar așa cum ți se pare, iar cei care suferă cu ficatul se necăjesc, săracii, mult până le vine ceasul. Și, în loc de a-l tot boci pe Pavel, mai bine ți-ai căta de sănătate, că uite cum te-ai irosit – te-ai uita și n-ai la cine. Alți brigadieri, când se cațără pe motocicletă, apoi

LIBRIS We know books

scrâșnește fierul cela, de parcă l-ar fi tăiat cineva cu ferestrăul, da în ograda ta nu se aude nici când te sui, nici când cobori. Și apoi, asudatul ista al tău, ce bărbat îi acela care șede așa pe scaun și asudă fără a face nimica?!

ANDRON *(uluit):* De necaz, mătușă, de necaz și durere asud! Îmi dai odată șipul cela cu leacuri ori nu mi-l dai?

MĂTUȘA RUȚA: Las' că amu nu-i mai trebuiesc doftoriile mele – nu vezi că airoplanul cela nu mai zbârnâie? O fi zărit vreo margine de imaș și s-o fi așezat. Și tu, în loc de-a pierde aici vremea cu mine, mai bine te-ai repezi și ți-ai lua rămas-bun de la dânsul. L-or sui, sărmanu', de l-or duce la Chișinău, da acolo cine știe, că ficatul ista, când nu-l ai, apoi nici Dumnezeu nu ți-l mai dă...

ANDRON: Măi, ce babă anapoda! Ba-l blestemă, ba-l jelește.

MĂTUȘA RUȚA: Știut că-l jelesc, pentru că, oricum, mi-i neam și, când a pornit prin sat vestea că iar i-a dat sângele pe gură, așa m-a slăbit la inimă, că nu mă mai țineau picioarele. De aceea și ședeam aici jos, lângă vatră, când ai venit – înțepenisem și nu m-a slăbit până n-am gustat din șipul ista.

ANDRON: Să gust dar și eu, că, știi, mă învăluie și pe mine...

2

După ce-l petrece, mătușa se întoarce, mai pune tizic, își potrivește lângă foc scăunașul, se așază cu mâinile întinse spre vatra fierbinte și ațipește, șoptindu-și stăruitor, în taină, rugăciunea. Și iar răsare largul câmpurilor. Umbrele nopții s-au lăsat peste dealuri, peste văi și numai grânele coapte foșnesc, ușor legănate de vânt. Liniște și pace peste tot – câte-un suspin vine pe neașteptate, spintecă tăcerea nopții, apoi iar se stinge și adoarme totul. Din negura nopții apare unul din cabinetele ce determinau destinele. La masă șade Omul cu ochelari, iar în fața lui stă, oarecum stingherit, într-un halat vișiniu, Pavel Rusu. Scena se vede printr-o ușoară unduire, de parcă totul ar fi vis, ori basm, ori rodul unei fantezii învăpăiate.

OMUL CU OCHELARI: Ia loc.

PAVEL RUSU *(se așază timid):* Cer iertare că mă prezint în halat. Sora mi-a cărat hainele la depozit.

OMUL CU OCHELARI: Lasă, nu face nimic, se întâmplă. Ficatul încă nu l-ai dus la raze?

PAVEL RUSU: E vorba pe mâine.

OMUL CU OCHELARI: Așa. Mâine, vasăzică. Bun, asta o lăsăm dar pe mâine. Dar ce ne facem, frate Pavele, cu vorba ceea a noastră – dacă ții minte, fusese un capăt de vorbă între noi...

PAVEL RUSU: Mă rog. Gata la datorie oricând și oriunde.

OMUL CU OCHELARI: Gata fiind, ia spune-mi: cine să fi descărcat atâta grâu proaspăt pe la toate morile din raion?

PAVEL RUSU: L-or fi adus oamenii care au primit grâu pe trudozile.

OMUL CU OCHELARI: Așa. Logic. Și cam de prin ce sate o fi fiind ei, cum crezi?

PAVEL RUSU: Se poate întâmpla ca mulți să fie chiar de la mine din sat.

LIBRIS We know books

OMUL CU OCHELARI: De unde să fi luat ei grâu proaspăt?

PAVEL RUSU: Apoi, au primit. Că noi le-am dat câte puțin.

OMUL CU OCHELARI: Așa. Ei, carevasăzică, au dat câte puțin grâu. Dar bine, tovarășe, n-ai fost dumneata la plenară, n-ai ridicat mâna atunci când s-a hotărât să începem a da grâu la oameni de abia după ce raionul se va socoti cu statul?

PAVEL RUSU: Ce să-i faci, e unul din păcatele mele vechi, iar din vechile păcate, cum zice o zicală rusească, omul poate scăpa abia...

OMUL CU OCHELARI: Tu să nu-mi bați capul cu zicale și să nu faci aluzii la faptul că și anul trecut ai făcut aceeași gafă, și noi te-am iertat. Anul trecut și mai anțărț ți-a mers, da anul acesta se poate întâmpla să nu-ți meargă.

PAVEL RUSU: Iau asupra mea toată răspunderea.

OMUL CU OCHELARI: Lasă, știu eu poveștile astea ale voastre cu luatul răspunderii. Vă gudurați cu toții, da, când e la adicătelea, să vezi cum urcați repejor în avion și vă duceți la Moscova să vă plângeți. *(După o pauză.)* Și mult grâu s-a turnat prin sacii oamenilor?

PAVEL RUSU: Ia, o nimica toată. Câte două sute de kilograme.

OMUL CU OCHELARI: Auzi tu, o nimica toată! Da știi dumneata care-i situația raionului?

PAVEL RUSU: Cum să nu. Ocupăm locul doi pe republică.

OMUL CU OCHELARI: Locul doi niciodată nu trebuie înțeles ca locul întâi. Greșeala asta poate duce la mari buclucuri. *(După o pauză.)* A fost mare fierbere acolo, în sat?

PAVEL RUSU: Nicio fierbere.

OMUL CU OCHELARI: Au sărăcit oamenii, nu mai au cu ce cumpăra o bucată de pâine?

PAVEL RUSU: Ba nici asta n-aș zice-o.

OMUL CU OCHELARI: Atunci dar ce ți-a venit?

PAVEL RUSU *(după o pauză)*: Dumnezeu mi-a poruncit să le dau.

OMUL CU OCHELARI: *Șto-șto?!*

PAVEL RUSU: Iată că nici nu știu cum să vă explic... Sincer vorbind, care e situația?... Oamenilor care lucrează la livezi, când se coc merele, li se face poftă de două-trei mere. Oamenilor care lucrează la vii, atunci când se coc viile, li se face poftă de struguri. Și, firește, oamenii care lucrează în câmp, atunci când se strânge grâul, vor să guste pâine proaspătă. Li-i dor de pâine caldă, pâine proaspătă, fie că au grâu din anii trecuți, fie că nu au. Și, în asemenea situații, chiar dacă nu prea ești umblat la biserică, Domnul te oprește și-ți spune...

OMUL CU OCHELARI: Dragul meu, una e două-trei mere și alta e o sută cincizeci de tone de grâu!!!

PAVEL RUSU: O sută patruzeci, de unde o sută cincizeci?!

OMUL CU OCHELARI: Bine, fie o sută patruzeci. Da știi ce se face în colhozurile vecine? Știi ce vâlvă a stârnit acolo vestea că la voi s-a și început a da grâu?

PAVEL RUSU: Vezi mata că eu, fiind comunist, sunt convins că nu se poate să biciuim ani la rând un colhoz de frunte din cauză că veștile ce se vor strecura din satul cela pot avea un efect negativ în colhozurile vecine.

OMUL CU OCHELARI: Ia uite ce economie politică îmi face el aici. Las' că vine mâine-poimâine altul în locul meu și să vedem cum i le înșiri lui. Că acela n-o să stea să asculte snoavele și zicalele tale...

PAVEL RUSU *(îngrijorat)*: Poate fi așa ceva?

OMUL CU OCHELARI: Poate.

PAVEL RUSU: E o chestie rezolvată?

OMUL CU OCHELARI: Aproape.

LIBRIS We know books

PAVEL RUSU *(după o pauză)*: Dumneata, pesemne, vei fi bănuind că nu fac parte din cei ce caută să se mute împreună cu șefii lor. Unde mai pui că, în situația mea, nici nu știu dacă e posibil așa ceva. Și totuși o să-mi pară rău de-o fi așa...

OMUL CU OCHELARI: Te cred. Cine altul putea să vă dea voie să zburdați atâta cât v-am dat eu. De altminteri, se poate întâmpla ca chestia să se mai tărăgăneze, așa încât nu e exclus să încasezi o mustrare. Să nu fie jalea prea mare atunci când ne vom despărți...

PAVEL RUSU: Sufletul meu e ca o foaie curată pe masa dumitale...

OMUL CU O CHELARI: Lasă-mă cu foile iestea curate! Când ne vine rândul să ne ducem cu ficatul la raze, tuturor ni se pare că suntem foi curate pe masa celor de sus, iar cum ficatul promite rezistență, să vezi cum ne umflăm iar în pene...

3

O margine de bătătură în preajma casei. O streașină de paie zdrențuită. Sub streașină stau spânzurați, uscându-se la soare, ciocălăi de păpușoi, ciuperci înșirate pe sfoară, câteva crengi cu boabe roșii de măceș și multe alte bunătăți de pădure. Lângă un gărducean josuț, mătușa Ruța mestecă băligar, aruncând într-însul, din vreme în vreme, câte-o mână de paie. Apare Artina. Stă naltă, osoasă, abătută, cum stau oamenii osteniți când pierd, pentru o clipă, firul.

ARTINA *(bucuroasă)*: Ruță dragă, și chiar ești acasă?

MĂTUȘA RUȚA: Acasă-s. Ce te miri?

ARTINA: Am avut azi o zi așa de grea, că nici nu-ți pot spune. De orice m-aș fi apucat, nu-mi merge și pace. Și, când mai spre sară mi-a venit să trec pe la tine, apoi nu știu de ce mi-a trecut prin cap că n-am să te găsesc acasă. Ți-am văzut încă de departe ușa închisă și m-am gândit: nu-i baba acasă, dar veneam, pentru că, fiind de amu pornită... Și iară îți pierzi sănătatea cu batjocura asta de tizic?

MĂTUȘA RUȚA: Ce să fac! Am tot cărat cu spinarea baligă și am pus-o grămadă, de plouat nu plouă, baliga a început a se zbici și m-am gândit: dacă n-oi căra apă și n-oi face plăcințele, s-a încinge grămăjoara asta înăuntrul ei și atunci, gata, o să se prăpădească munca.

ARTINA: Da așa, fiindcă o mesteci, nu se prăpădește?

MĂTUȘA RUȚA: Apoi, nu. Că oi ave cu ce face focul la iarnă.

ARTINA: De amu ce mai foc din tizicul ista...

MĂTUȘA RUȚA: Focul nu-i el cine știe ce, dar, știi mata, obișnuința asta a omului... *(După o pauză.)* Pe casă la tătuca, dacă-l ții tu minte, stătea pe-o roată de car un cuibar de cu-

LIBRIS We know books

Teatrul *M. Gorki*, Minsk (Belarus), 1972.
Regizor: I. Mironenko. Ruța: A. Obuhovici

costârci. Vara întreagă ședeau ei acolo, lângă hogeag – tătuca zicea că șed și amiroase fum de tizic, pentru că, zicea, le place grozav cucostârcilor fumul de tizic.

ARTINA: Ia uite de unde o începe baba! Una era atunci, alta e amu. Că la tine, iaca, niciun cucostârc pe casă...

MĂTUȘA RUȚA: Nu-s, dar știi ce mi-a venit odată în cap? M-am gândit: oare ce-ar fi dacă s-ar întoarce ș-ar trece ei așa, într-o sară, pe deasupra satului, cucostârcii ceia? Oare casa cui ar alege-o?

ARTINA: Elei, Doamne, ca să vezi cu ce-și împle ea capul! Să nu crezi, prostiile iestea ți-or fi venit în minte, fiindcă nu ți-ai luat normă la tutun. Că noi, cei care avem normă, ne gândim la câte-n lună și-n stele, numai la cucostârci nu ne duce gândul. *(După o pauză.)* Auzi, fa Ruță, hai mai bine să-mi tragi cărțile.

MĂTUȘA RUȚA: Să mă crezi, de atâta vreme n-am pus mâna pe dânsele, că nici nu știu pe unde să fie ele.

ARTINA: Las' că ți le găsesc eu singură. Mai ghicește-mi o dată, chiar te rog, că nu știu ce așa m-o apucat la inimă zilele iestea, că nu-mi pot afla loc. Și, după ce-ai să-mi tragi cărțile, eu singură am să-ți mestec baliga asta, am să fac plăcințele și am să ți le lipesc pe gard, c-o să-ți fie mai mare dragul uitându-te la dânsele.

MĂTUȘA RUȚA: Pe cine să-ți ghicesc?

ARTINA: Pe Dochița...

MĂTUȘA RUȚA: Da ce-i cu Dochița?

ARTINA: Ce să fie, nimic. Că, să vezi, iar au logodit-o.

MĂTUȘA RUȚA: Nu cumva băietul lui Cojocaru?

ARTINA: Cine altu'?!

MĂTUȘA RUȚA: Ia nu se mai ogoiește odată hultanul cela – ba o logodește pe una, ba strică nunta, ba o logodește de amu pe alta.